

**Юридичний факультет
Кафедра господарського та адміністративного права**

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни «Екологічне право»**

Кількість кредитів ЄКТС	3
Період викладання	4 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	081 «Право» (081 «Law»)
Освітня програма	081 «Право» (081 «Law»)
Викладач(і)	Бахур Олександр Валерійович, доктор філософії в галузі права
Профайл викладача(ів)	Бахур Олександр Валерійович http://rang.donnu.edu.ua/?pg=kt#search
Доступ до матеріалів курсу	портал факультету http://surl.li/kxscf
Контактна інформація	Бахур О.В. o.bakhur@donnu.edu.ua

Анотація

Екологічне право є навчальною дисципліною професійної та практичної підготовки для здобувачів освітньо-професійної програми «Право» («Law») спеціальності 081 «Право» (081 «Law») СО «Бакалавр» і разом із іншими навчальними дисциплінами формує інтегральні, загальні і фахові компетентності та результати навчання відповідно до змісту та фокусу освітньої програми та стандарту спеціальності.

Навчальна дисципліна включає дві змістовні частини (модулі): 1) загальну, яка передбачає вивчення загальної характеристики екологічних відносин, джерел екологічного права, права власності на природні ресурси, управління в галузі використання, відтворення та охорони навколишнього природного середовища, загальних положень права природокористування, юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства; 2) особливу частину – передбачає вивчення особливостей правового регулювання використання та охорони окремих природних ресурсів (земельних, водних, лісових, рослинних ресурсів, користування надрами, тваринним світом, атмосферним повітрям, природно-заповідним фондом).

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування компетентностей, необхідних для розуміння природи, функцій та основних інститутів екологічного права, механізму правового регулювання екологічних відносин, а також здатності розв'язувати спеціалізовані завдання, пов'язані із застосуванням законодавства в сфері раціонального природокористування, охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки, вирішувати інноваційні завдання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Набуті результати навчання та компетентності дозволять здобувачеві розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері тлумачення, реалізації права у професійній діяльності.

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати формування та розвиток у здобувачів вищої освіти наступних:

- **Інтегральної компетентності**

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

- **Загальних компетентностей**

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-9. Здатність працювати в команді.

ЗК-11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК-15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

- **Спеціальних компетентностей**

СК-7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК-8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК-11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК-12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК-13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК-16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

• **Результатів навчання**

РН-3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН-4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

РН-5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН-6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН-8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

РН-13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН-15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН-19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН-20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Організація та оцінювання навчання визначена Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса, Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса та Методичними рекомендаціями до розробки критеріїв оцінювання типових завдань у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса.

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю, складає **100 балів**, що накопичуються за такі види робіт:

- 1) організаційно-навчальна робота (**56 балів**);
- 2) самостійна робота (**14 балів**);
- 3) модульні контрольні роботи (МКР 1 та МКР 2) (**30 балів**).

Поточний контроль включає роботу за двома змістовними модулями.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач вищої освіти за перший змістовний модуль складає 47 балів з урахуванням модульної контрольної роботи 1; за другий змістовний модуль – 53 бали з урахуванням модульної контрольної роботи 2 та самостійної роботи.

Поточний контроль (max 100 балів)									Загальна кількість балів
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1				ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2					
Організаційно-навчальна робота	Індивідуальна робота	МКР 1	Всього за ЗМ 1	Організаційно-навчальна робота	Індивідуальна робота	Самостійна робота	МКР 2	Всього за ЗМ 2	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
32	-	15	47	24	-	14	15	53	100

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю складає **100 балів**, що накопичуються за такі види робіт:

- 1) організаційно-навчальна робота (**18 балів**);
- 2) самостійна робота (**40 балів**);
- 3) модульна контрольна робота (**42 балів**).

Форми поточних і підсумкових контролів – усне опитування, тестування з використанням комп'ютерних технологій, розв'язання практичних завдань, ситуацій, виконання завдань для самостійної роботи, модульна контрольна робота, спрямовані на розвинення спроможності вирішувати юридичні проблеми (конфлікти), які можуть мати місце у сфері екологічних правовідносин, застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних ситуацій в професійній діяльності, що досягається за рахунок формування вмінь щодо володіння юридичною термінологією, яка застосовується в екологічному праві, ділові ігри, розв'язання ситуацій, проект, підготовка презентації, укладення глосарію та інші.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни відбиває рівень засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу, виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного

контролю та формується з балів, що отримав здобувач вищої освіти на практичних заняттях, за виконання самостійної роботи та контрольних робіт протягом семестру.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА в аудиторії оцінюватися з урахуванням його участі у практичних заняттях (виступи, доповнення, доповіді, участь в групових інтерактивних заняттях, підготовка презентацій, виконання практичних завдань, письмово тощо).

Завдання для практичних занять розміщуються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

Відповіді на письмові завдання мають бути у надрукованому вигляді або надіслані на корпоративну пошту викладача в обумовлені строки викладачем.

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Організаційно-навчальна робота включає роботу на 7 практичних заняттях. На практичному занятті № 8 відбувається захист самостійної роботи, який оцінюється окремо. Оцінка роботи на кожному занятті може складати **від 0 до 8 балів**.

Критерії оцінювання відповідей на практичному занятті:

7-8 балів виставляється здобувачу, який надав вичерпні відповіді на всі питання завдання, виявлено вміння здобувача використовувати теоретичний матеріал, застосовувати необхідні нормативно-правові акти, практику судів, інших суб'єктів правозастосування для розкриття змісту поставлених питань, здатність дати правову оцінку фактичним обставинам, самостійно мислити, матеріал викладено самостійно, логічно та грамотно;

5-6 балів виставляється здобувачу, відповідь якого свідчить про достатнє знання теоретичного і нормативного матеріалу, вміння користуватися ними для послідовного і обґрунтованого викладу своїх думок; у відповіді є одна помилка або до неї викладач має не більше двох зауважень;

3-4 бали отримує здобувач, відповідь якого свідчить про недостатнє знання теоретичного і нормативного матеріалу, вміння користуватися ними для послідовного і обґрунтованого викладу своїх думок; у відповіді є дві помилки або до неї викладач має більше двох зауважень;

1-2 бали виставляється здобувачу, відповідь якого свідчить про поверхневе знання теоретичного і нормативного матеріалу, вміння користуватися ними для послідовного і обґрунтованого викладу своїх думок і містить більше двох помилок або більше трьох зауважень;

0 балів виставляється здобувачу, який показав істотні прогалини у знанні теоретичного і нормативного матеріалу, невміння пов'язати теоретичний матеріал з прикладами з чинного законодавства, юридичної практики; бали не

зараховуються при наявності у відповіді грубої помилки, а також, якщо виявляється, що робота є запозиченою.

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Організаційно-навчальна робота включає роботу на 3-х практичних заняттях. Оцінка роботи на кожному занятті може складати **від 0 до 6 балів**.

Критерії оцінювання відповідей на практичному занятті:

6 балів виставляється здобувачу, який надав вичерпні відповіді на всі питання завдання, виявлено вміння здобувача використовувати теоретичний матеріал, застосовувати необхідні нормативно-правові акти, практику судів, інших суб'єктів правозастосування для розкриття змісту поставлених питань, здатність дати правову оцінку фактичним обставинам, самостійно мислити, матеріал викладено самостійно, логічно та грамотно;

4-5 балів виставляється здобувачу, відповідь якого свідчить про достатнє знання теоретичного і нормативного матеріалу, вміння користуватися ними для послідовного і обґрунтованого викладу своїх думок; у відповіді є одна помилка або до неї викладач має не більше двох зауважень;

2-3 бали отримує здобувач, відповідь якого свідчить про недостатнє знання теоретичного і нормативного матеріалу, вміння користуватися ними для послідовного і обґрунтованого викладу своїх думок; у відповіді є дві помилки або до неї викладач має більше двох зауважень;

1 бал виставляється здобувачу, відповідь якого свідчить про поверхнєве знання теоретичного і нормативного матеріалу, вміння користуватися ними для послідовного і обґрунтованого викладу своїх думок і містить більше двох помилок або більше трьох зауважень;

0 балів виставляється здобувачу, який показав істотні прогалини у знанні теоретичного і нормативного матеріалу, невміння пов'язати теоретичний матеріал з прикладами з чинного законодавства, юридичної практики; бали не зараховуються при наявності у відповіді грубої помилки, а також, якщо виявляється, що робота є запозиченою.

Грубою помилкою вважається відсутність відповіді в достатньому обсязі на поставлене питання або повністю неправильна відповідь.

Помилкою вважається неправильна в певній частині відповідь на питання.

Зауваженням вважається неточна відповідь на частину питання.

Умови, за наявності яких викладач відраховує бали від їх максимальної можливої кількості:

завдання виконано не самостійно (плагіат) – бали за виконане завдання не зараховуються;

завдання виконано лише на 50 відсотків – зараховується половина балів від максимальної кількості балів за виконану роботу;

завдання виконано з допущенням помилок: за кожну помилку відраховується 1 бал від максимальної кількості балів за виконане завдання;

письмова робота не відповідає змісту практичного завдання - бали за виконану роботу не зараховуються;

робота виконана без додержання вимог до форми: робота виконана на окремих аркушах з зошиту – бали за виконане завдання не зараховуються;

почерк автора не розбірливий для перевірки - бали за виконане завдання не зараховуються;

оформлення роботи не відповідає вимогам – від максимальної кількості балів відраховується від 1 бал за кожну помилку в оформленні;

робота здана невчасно (не в день проведення практичного заняття по темі виконаної роботи) без попередження викладача та без поважних причин - відраховується половина балів від максимальної кількості балів за виконану роботу.

Основні типи завдань поточного контролю та критерії їх оцінювання

1. Усна/письмове опитування оцінюється від 1 до 3 балів (залежно від складності питання)

Високий бал (1 або 3 бали) виставляється у випадку, якщо усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою, містить аргументацію, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача.

Середній бал (0,5 або 2 бали) виставляється у випадку, якщо усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми.

Достатній бал (0,3 або 1 бал) виставляється у випадку, якщо усна/письмова відповідь є частково правильною, нецілісною, фрагментарною, недостатньо аргументованою.

2. Розв'язання ситуацій оцінюється до 5 балів

Високий бал (5 балів) виставляється за вичерпну відповідь на питання, а саме, виявлено вміння здобувача надавати правову оцінку ситуації, використовувати теоретичний матеріал, застосовувати необхідні нормативноправові акти; відповідь не містить жодної помилки.

Середній бал (3-4 бали) виставляється за відповідь, яка свідчить про вміння здобувача надавати правову оцінку ситуації, використовувати теоретичний матеріал, застосовувати основні нормативно-правові акти; відповідь містить до двох зауважень чи одну помилку.

Достатній бал (1-2 бали) виставляється здобувачу, який при наданні правової оцінки допустив більше однієї помилки або більше двох зауважень.

Недостатній бал (0 балів) виставляється здобувачу, який показав суттєві прогалини у знанні основного програмного матеріалу, та невміння застосувати ці знання до практичної ситуації.

3. Ділові ігри (групова дискусія, рольова або імітаційна гра) оцінюється до 8 балів

- інформативна місткість, повнота виступів (аналіз законодавства, прикладів судової чи іншої практики), відповідність обраній ролі – 2 бали;
- вільна орієнтація у матеріалі, вміння подавати матеріал та відповідати на питання – 2 бали;
- аргументованість висновків та якість представлення результатів (чіткість, логічність, уміння виділити головне) – 2 бал;
- активність – 1 бал;
- оригінальність, креативність та інноваційність підходу – 1 бал.

САМОСТІЙНА РОБОТА є однією з важливих форм організації навчання, яка спрямована на оволодіння здобувачем навчальним матеріалом у вільний від аудиторних занять час.

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Самостійна робота полягає у підготовці та презентації здобувачами проєкту щодо актуальних питань правового регулювання охорони та використання окремих видів природних ресурсів або забезпечення екологічної безпеки.

Етапи проєкту: пошуковий (пошук і аналіз проблеми, вибір теми); аналітичний (збір та аналіз інформації з різних джерел, побудова алгоритму дій); практичний та презентаційний (підготовка презентації проєкту); контрольний (захист проєкту).

Самостійна робота оцінюється **у 14 балів**.

Критерії оцінювання самостійної роботи у формі проєкту:

- актуальність проєкту – 1 бал;
- рівень володіння теоретичним та нормативним матеріалом, пов'язаним темою проєкту – 3 бали;

- використання при підготовці проєкту різних джерел (законодавство, матеріали практики, іноземний досвід, статистична інформація тощо) та відповідність матеріалу обраній темі проєкту – 3 бали;
- логічність і послідовність викладення матеріалу під час захисту, креативний підхід до вирішення завдання – 2 бали;
- оформлення результатів виконаного проєкту у формі презентації, подача матеріалу (структурованість, зрозумілість, наочність, наявність висновків) – 4 бали;
- робота в команді, вміння відповідати на питання на захисті проєктів, лаконічність і аргументованість відповідей кожного члена групи, культура мовлення – 1 бал.

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

На самостійне опрацювання виносяться окремі питання або теми, неопрацьовані на лекціях і практичних заняттях. Метою виконання цієї роботи є засвоєння понятійного апарату навчальної дисципліни, формування вмінь логічного та послідовного викладення теоретичного матеріалу з дисципліни; аргументування власної правової позиції; застосування положень чинного законодавства при розв'язанні практичних завдань.

Окрім самостійного опрацювання теоретичного матеріалу, здобувач виконує самостійну роботу (СР). Самостійна робота полягає у підготовці та презентації здобувачами *проєкту* щодо актуальних питань правового регулювання охорони та використання окремих видів природних ресурсів або забезпечення екологічної безпеки. Завдання СР та строки їх виконання вказуються у навчально-методичних матеріалах з дисципліни. *СР, яка виконана після встановленого строку для задачі, оцінюється у 50% від тієї оцінки, яку міг отримати здобувач у разі задачі СР у строк.*

СР виконується кожним здобувачем самостійно, тема проєкту має бути актуальною, матеріал відповідати тематиці та дисципліні; структурованість інформації, використання різних типів джерел інформації; «читаємість» тексту, наочність, дизайн слайдів, застосування відео, аудіо матеріалу тощо. Загальна оцінка **40 балів** максимально.

Критерії оцінювання СР

35-40 балів – підготовлений проєкт демонструє міцне знання відповідного теоретичного та нормативного матеріалу, логічне і послідовне його викладення, вміння застосування на практиці, підтверджує, що здобувач вищої освіти вміє застосовувати необхідні нормативно-правові акти до конкретних екологічних правовідносин; розкрито актуальність питання; інформація є повною, не містить помилок, структурована, використано різні

типи джерел інформації; високий рівень наочного сприйняття інформації, помірний дизайн слайдів.

25-34 бали – підготовка проєкту демонструє достатнє знання відповідного теоретичного та нормативного матеріалу, логічне і послідовне його викладення, достатньо розкрито актуальність обраного питання, застосування необхідних нормативно-правових актів; інформація частково розкриває питання або містить несуттєву помилку; використано достатню кількість типів джерел інформації; достатнє наочне сприйняття інформації, помірний дизайн слайдів.

15-24 бали – підготовлений проєкт свідчить про поверхневі знання теоретичного та нормативного матеріалу, містить неточності, помилки, характеризується недостатньо послідовним викладенням матеріалу; недостатньо розкрито актуальність обраного питання; відсутність структурованості інформації; використано недостатню кількість типів джерел інформації; часткове наочне сприйняття інформації.

1-14 балів – підготовлений проєкт свідчить про недостатнє знання теоретичного та нормативного матеріалу; матеріал містить грубі помилки; не розкрито актуальності обраного питання; повна відсутність сприйняття інформації.

0 балів – проєкт повністю не відповідає матеріал тематиці та дисципліні або відсутній; завдання виконано не самостійно (плагіат).

МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ (МКР)

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

МКР проводиться за результатами вивчення змістовного модулю 1 та 2 у формі тестування. Максимальна оцінка за кожну МКР **15 балів** (з розрахунку 0,5 балів за правильну відповідь на тест).

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

проводиться одна МКР за результатами вивчення дисципліни у формі тестування. Максимальна оцінка за МКР **42 бали** (з розрахунку 2 бали за правильну відповідь на тест).

Додаткова інформація

Замість окремих видів завдань поточного контролю, в тому числі як відпрацювання пропущених тем, здобувач вищої освіти може виконати індивідуальне (творче/наукове/аналітичне) завдання. Завдання виконується за погодженням з викладачем і під його керівництвом.

Види завдань для індивідуальної роботи:

- 1) наукова робота, що передбачає:

- підготовку і опублікування наукової статті у фаховому журналі категорії «Б» (40 балів), у Віснику СНТ ДонНУ імені Василя Стуса чи іншому науково-популярному виданні (25 балів);

- підготовку і опублікування тез доповіді на конференцію (до 15 балів);
- виступ з доповіддю на конференції (до 10 балів).

*Вимоги: тематика вказаних наукових робіт має відповідати предмету дисципліни «Екологічне право»; має бути довідка з редакції, що стаття чи тези прийняті до опублікування.

2) заняття призового місця на Всеукраїнському конкурсі наукових робіт протягом поточного навчального року (у першому турі конкурсу (30 балів) та другому турі конкурсу (40 балів) (з тематики дисципліни);

3) заняття призового місця на всеукраїнських/міжнародних змаганнях протягом поточного навчального року (з тематики дисципліни) (40 балів);

4) укладання глосарію з екологічного права (до 10 балів);

5) підготовку презентації з екологічного права (до 10 балів);

6) підготовку інтерактивного заняття за тематикою дисципліни або інша творча робота (до 10 балів).

Рекомендації до написання тез

При підготовці тез наукової доповіді слід дотримуватися вимог до оформлення, які передбачаються для кожної конференції окремо. Доцільно правильно (згідно вимог) розмістити прізвище автора та його ініціали; при необхідності вказати інші дані, які доповнюють відомості про автора; чітко сформулювати назву тез доповіді, яка має відображати головну ідею, думку, положення (2-5 слів). Слід звернути увагу на обсяг тез, береги, шрифти, наявність посилань або списку використаних джерел.

В якості зразка можна використовувати Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених - 2022, що проводилась юридичним факультетом Донецького національного університету імені Василя Стуса (<https://cutt.ly/LKcct2M>).

Вимоги до тез доповідей знаходяться в інформаційних листах відповідних конференцій (на сайтах конференцій).

Основні принципи тез: стислість; ємність; логічність викладу; грамотність; унікальність; повнота; абсолютна відповідність змісту основної роботи.

Структурно тези доповіді включають у себе такі елементи: актуальність теми; стисла постановка наукової проблеми; короткий огляд існуючих позицій щодо обраної проблематики; окремі власні думки щодо наукової проблеми; висновки.

Рекомендації до написання наукової статті

Наукова стаття подається до редакції в завершеному вигляді відповідно до вимог, які публікуються в окремих номерах журналів або збірниках у вигляді пам'ятки автору. Оптимальний обсяг наукової статті 8-12 сторінок шрифт 14, 1,5 інтервалом. Рукопис статті повинен мати повну назву роботи, прізвище та ініціали автора, анотації, список використаної літератури.

Наукові статті зараховуються як фахові при наявності таких *необхідних структурних складових*:

постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;

аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;

формулювання цілей статті (постановка завдання);

виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;

висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку; бібліографічні посилання.

Перелік видань, що віднесені до фахових, можна знайти за посиланням: <https://surl.li/dxadpy>.

Для зарахування балів за цю роботу має бути довідка з редакції журналу, що стаття прийнята до опублікування або наявна сама публікація (в електронній чи паперовій формі).

Рекомендації щодо укладення глосарію з тематики дисципліни

Укладення глосарію передбачає письмове впорядкування в алфавітному порядку переліку опорних термінів із їхніми визначеннями (дефініціями) в межах конкретних тем дисципліни.

Формат глосарію – таблиця, що містить термін, скорочення, поняття (в лівому стовпчику) і визначення, пояснення, розшифровку аббревіатури (в правому).

Основні вимоги до укладання глосарію:

1) реєстр глосарію повинен включати невелику кількість слів, відібраних на основі аналізу частотності їх уживання у відповідних тематичних блоках, укладених в алфавітному порядку;

2) словникова стаття як структурна одиниця глосарію повинна складатися із заголовної одиниці (назва поняття, терміну тощо) й тексту, що роз'яснює заголовну одиницю та описує її основні характеристики;

3) словникова стаття має бути короткою, добре структурованою;

4) доцільним може бути включення до глосарію змістових і методичних коментарів;

5) схвалюється англomовний переклад словникових статей глосарію. Укладений глосарій має відповідати таким характеристикам, як: лаконічність, призначення певній темі вивчення, простота будови й системність викладу матеріалу.

Рекомендації до підготовки презентації

Слід враховувати наступні критерії оцінювання презентації: відповідність матеріалу тематиці; структурованість інформації; використання різних типів джерел інформації; «читаємість» текстів, наочність, дизайн слайдів, застосування відео, аудіо матеріалу.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах:

- 1) аудиторні заняття (лекції, практичні заняття, модульна контрольна робота);
- 2) самостійна робота здобувача під керівництвом викладача у формі виконання наданого для СР завдання.

Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:

Календарний план викладання дисципліни «Екологічне право»

Тиждень/ дата/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання (матеріали до занять містяться у папці «Екологічне право» на порталі факультету)	Термін виконання (дата і час)	Мах кількість балів
Змістовний модуль 1 (47 балів)					
1-й тиждень, 2 години	Тема1. Поняття, предмет, метод, система, джерела екологічного права.	Лекція	<i>Аналіз НПА з метою визначення предмету, методів, системи та джерел ЕП: Конституція України, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», природоресурсні кодекси та закони</i>		
2-й тиждень, 2 години	Тема1. Поняття, предмет, метод, система, джерела екологічного права. Тема 2. Екологічні права і обов'язки громадян.	Практичне заняття (ПЗ 1)	<i>Вирішення практичних завдань з теми 1,2 Аналіз НПА з метою визначення екологічних прав та обов'язків суб'єктів екологічних відносин: Конституція України, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», природоресурсні кодекси, Конвенції ООН про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, Закону України «Про доступ до публічної інформації»</i>	2-й тиждень	8
3-й тиждень, 2 години	Тема 3. Право власності на природні ресурси. Тема 4. Право природокористування	Лекція	<i>Аналіз НПА з метою надання характеристики праву власності на природні ресурси та праву природокористування: Конституція України, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», природоресурсні закони та кодекси.</i>	3-й тиждень	
4-й тиждень,	Тема 2. Екологічні права і обов'язки громадян.	Практичне заняття (ПЗ 2)	Панельна дискусія з теми «Екологічні права громадян» (всі студенти групи приймають участь у	4-й тиждень	8

Донецький національний університет імені Василя Стуса

2 години			дискусії відповідно до обраної ролі). Відповідна роль учасника та тематика виступу узгоджуються з викладачем.		
5-й тиждень, 2 години	Тема 5. Правові засади управління природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища. Плата за користування природними ресурсами та забруднення навколишнього природного середовища.	Лекція	<i>Аналіз НПА з метою визначення системи органів управління в сфері ОНПС: Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про оцінку впливу на довкілля», природоресурсні закони та кодекси.</i>	5-й тиждень	
6-й тиждень, 2 години	Тема 3. Право власності на природні ресурси. Тема 4. Право природокористування	Практичне заняття (ПЗ 3)	Вирішення практичних завдань з тем 3 та 4. Інтерактивні завдання	6-й тиждень	8
7-й тиждень, 2 години	Тема 6. Юридична відповідальність в сфері екології	Лекція	<i>Аналіз НПА з метою визначення видів відповідальності за екологічні правопорушення: Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», природоресурсні закони та кодекси, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Цивільний кодекс України</i>	7-й тиждень	
8-й тиждень, 2 години	Тема 6. Юридична відповідальність в сфері екології	Практичне заняття (ПЗ 4)	Обговорення практичної ситуації для з'ясування компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері природокористування та забезпечення екологічної безпеки. Складення таблиці щодо платежів в сфері екології.	8-й тиждень	8
		Модульна контрольна робота 1		8-й тиждень	15

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Змістовний модуль 2 (53 бали)					
9-й тиждень, 2 години	Тема 7. Правовий режим використання і охорони вод	Лекція	<i>Аналіз НПА з метою визначення правового режиму використання та охорони вод: Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Водний кодекс України, Земельний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України</i>	9-й тиждень	
10-й тиждень, 2 години	Тема 6. Юридична відповідальність в сфері екології	Практичне заняття (ПЗ 5)	Вирішення кейсів щодо застосування різних видів відповідальності за екологічні правопорушення	10-й тиждень	8
11-й тиждень, 4 години	Тема 8. Правовий режим використання і охорони надр та земель	Лекція	<i>Аналіз НПА з метою визначення правового режиму використання та охорони земель та надр: Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Земельний кодекс України, Закон України «Про охорону земель», Кодекс України про надра, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України</i>	11-й тиждень	
12-й тиждень, 2 години	Тема 8. Правовий режим використання і охорони надр та земель	Практичне заняття (ПЗ 6)	Вирішення практичних завдань з теми 8. Інтерактивні завдання	12-й тиждень	8
13-й тиждень, 2 години	Тема 9. Правовий режим використання і охорони лісів Тема 11. Правовий режим природно-заповідного фонду	Лекція	<i>Аналіз НПА з метою визначення правового режиму використання та охорони лісів та ПЗФ: Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Лісовий кодекс України, Земельний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України</i>	13-й тиждень	
14-й тиждень,	Тема 10. Правовий режим використання і охорони тваринного світу	Практичне заняття (ПЗ 7)	Вирішення практичних завдань з тем 10, 11. Інтерактивні завдання	14-й тиждень	8

Донецький національний університет імені Василя Стуса

2 години	Тема 11. Правовий режим природно-заповідного фонду				
15-й тиждень, 2 години	Тема 12. Правовий режим охорони і використання атмосферного повітря	Лекція	<i>Аналіз НПА з метою визначення правового режиму використання та охорони АП: Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України</i>	15-й тиждень	
16-й тиждень, 2 години		Практичне заняття (ПЗ 8)	Захист проєктів, підготовлених в рамках СР	16-й тиждень	14
17-й тиждень, 2 години		Модульна контрольна робота 2		17-й тиждень	15
16 годин (лекції) 16 годин (практичні)					100

Матеріали лекцій, практичних занять, самостійної роботи, контрольних заходів розміщені на порталі факультету.

Система оцінювання результатів навчальних досягнень :

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
0-59	FX	незадовільно	не зараховано

**Список рекомендованих джерел
Основна література**

1. Екологічне право України. Загальна частина: підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2021. 190 с. URL: http://dglip.nubip.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/9188/1/Krasnova_Ekologichne%20pravo.pdf
2. Краснова М.В., Краснова Ю.А. Реалізація та захист екологічних прав громадян: теоретико-правові аспекти: наукове видання / М.В. Краснова, Ю.А. Краснова. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2021. 148 с.
3. Екологічне право: підручник / [А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, А.К. Соколова та ін.]; за ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2019. 552 с.
4. Екологічне право України: навчальний посібник / за ред. І.І.Каракаша, Т.Є. Харитонової, А.І. Черемнової; вид. 1-е. Одеса: Гельветика, 2018. 408 с. URL: <https://oldiplus.ua/downloads/347.pdf>
5. Екологічне право в запитаннях та відповідях: навчальний посібник / за ред. А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, В.Л. Бредіхіна та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана. Х.: Право, 2017. 432 с. URL: pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/320/3_Ekologichne%20pravo_vnutri.pdf
6. Екологічне право України. Особлива частина : навч. посіб. / [О. М. Шуміло (кер. авт. кол.), І. В. Бригадир, В. А. Зуєв та ін.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., змін. / за заг. ред. О. М. Шуміла. Харків, 2017. 384 с. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/IxkQ-bzVofD0CieY0TTiT9LJ4v9wtO2K.pdf>
7. Оверковська Т.К., Опольська Н.М. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення. Вінниця: ТОВ «Твори», 2020. 252 с.
8. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 14. Екологічне право / редкол. Ю.С. Шемшученко (голова). А.П. Гетьман (заст.

гол.) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2018.

9. Екологічне та земельне право України: тестові завдання: навчально-методичний посібник / Н.В. Войцеховський, Р.О. Гаврилюк, І.В. Ковбас, К.А. Козмуляк [та 4 інших] ; за загальною редакцією Р. Гаврилюк ; Міністерство освіти і науки України, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці, 2020. 279 с.

Нормативно-правові акти

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 41. Ст. 456.
2. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001р. Урядовий кур'єр. 2001. № 211. 15 листопада.
3. Водний кодекс України: Закон України від 6 червня 1995 р. Відомості Верховної Ради України. 1995 . № 24. Ст.189.
4. Лісовий кодекс України: Закон України від 21 січня 1994 р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 17. Ст. 99.
5. Кодекс України про надра: Закон України від 27 липня 1994 р. /Відомості Верховної Ради України. 1994. № 36. Ст.340
6. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовтня 1992 р. Офіційний вісник України. 2001. № 31. Ст. 1381.
7. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 34. Ст. 502.
8. Про тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 14. Ст.97.
9. Про управління відходами: Закон України від 20 червня 2022 р. Офіційний вісник України. 2022. № 56. Ст. 3270.
10. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травень 2017р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 29. Ст. 315.

Допоміжна література

1. Право екологічної безпеки: навчальний посібник / Ю.А. Краснова – К.: ЦП «Компринт», 2019. 238 с. URL: <https://cutt.ly/7KzFQF0>
2. Екологічне право у схемах та визначеннях: навч. посібник / кол. авт.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. К.Р. Резворович. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 188 с. URL: <http://surl.li/geecr>

3. Анісімова Г.В. Теоретичні засади розвитку екологічного законодавства України в контексті природно-правової доктрини: монографія. Харків: Право, 2019. 672 с.
4. Євстігнєєв А.С. Проблеми правового забезпечення екологічної безпеки у сфері спеціального природокористування в Україні: дис... д-ра юрид. наук: 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право». Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 434 с.
5. Костицький В.В., Костицька І.О., Микитюк М.А., Суходольська А.А. До питання про юридичну відповідальність за злочинне посягання на конституційне право людини на безпечне довкілля у ході російської воєнної агресії в Україні. Науково-практичний журнал «Екологічне право». Випуск 3–4, 2022. С. 25-28. URL: <http://www.ecolaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2022/3-4/5.pdf>
6. Костицький В.В. Протидія екоциду як складова міжнародно-правового екологічного імперативу та ухвалення екологічної конституції землі. Науково-практичний журнал «Екологічне право». Випуск 1-2, 2022. С. 34-39. URL: <http://www.ecolaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2022/1-2/6.pdf>
7. Марич Х.М. Європейські стандарти та законодавство України в сфері поводження з відходами. Науково-практичний журнал «Екологічне право». Випуск 3–4, 2022. С. 32-35. URL: <http://www.ecolaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2022/3-4/7.pdf>
8. Чурилова Т.М., Стрельник В.В. Проблеми відшкодування шкоди навколишньому середовищу України, завданої збройною агресією російської федерації. Науково-практичний журнал «Екологічне право». Випуск 3–4, 2022. С. 91-95. URL: <http://www.ecolaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2022/3-4/18.pdf>
9. Заверюха М.М. Правова охорона лісів в умовах воєнного часу. Науково-практичний журнал «Екологічне право». Випуск 1-2, 2022. С. 13-16. URL: <http://www.ecolaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2022/1-2/2.pdf>
10. Миколаєць В.А. Цивільно-правова відповідальність за порушення екологічного законодавства. Науково-практичний журнал «Екологічне право». Випуск 1-2, 2022. С. 40-45. URL: <http://www.ecolaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2022/1-2/7.pdf>
11. Новицька Н.Б., Новицький А.М. Доступ до екологічної інформації в умовах воєнного стану. Науково-практичний журнал «Екологічне право». Випуск 1-2, 2022. С. 51-54. URL: <http://www.ecolaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2022/1-2/9.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України: www.menr.gov.ua
2. Державне агентство водних ресурсів України: <https://www.davr.gov.ua/>
3. Державне агентство лісових ресурсів України: <https://forest.gov.ua/>
4. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру: <http://land.gov.ua>
5. Державна екологічна інспекція України: <http://dei.gov.ua>
6. Державна служба геології та надр України: <http://www.geo.gov.ua/>
7. ГО «Всеукраїнська екологічна ліга»: <http://ecoleague.net/index.php>
8. ГО «Екологія. Право. Людина»: <http://epl.org.ua/>
9. Дашборд із даними про загрози довкіллю «Екозагроза»: <https://ecozagroza.gov.ua/>

Викладач

Handwritten signature of Oleksandr BAHUR in blue ink.

Олександр БАХУР

Завідувач кафедри

Handwritten signature of Yulia PAVLYUCHENKO in blue ink.

Юлія ПАВЛЮЧЕНКО

Гарант освітньої програми

Handwritten signature of Ella PYSAROVA in blue ink.

Елла ПИСАРОВА

Керівник спеціальності

Handwritten signature of Irina KOVAL in blue ink.

Ірина КОВАЛЬ